

ליקוטים נפלאים פרשת פנחס

"השיב את חמתי מעל בני ישראל" (כה, יא)

בתיבת 'מחצית' השקל, האות האמצעית היא 'צ' ר"ת צדקה, ואותיות ח"י סמוכות לה משני עבריה, ואותיות 'מת' בשני צידי המילה, האות 'מ' בתחילתה ואות 'ת' בסופה. ללמדך שעל ידי מעשה הצדקה, יהיה העושה קרוב לחיים ורחוק מן המוות, כמאמר הכתוב, 'וצדקה תציל ממות'. פנחס הצדיק הכניס עצמו לסכנה גדולה בבואו לנקום נקמת ד' צב-אות, וכדברי הגמרא (סנהדרין פב:): 'ויפלל' שעשה פלילות עם קונו, כדי שלא יאבד כלל ישראל, וכן סיכן עצמו מפגיעתם של שבט שמעון ומפגיעתו של זמרי, שאמרו חז"ל שאם היה זמרי הופך פניו והורגו, היה פטור. הרי שמעשהו של פנחס היה חסד וצדקה לכלל ישראל. זהו שנרמז בפסוק 'השיב את חמתי', היינו שבמעשה הצדקה שלו הוא השיב האותיות 'חמתי', כי תיבה זו היא ההיפך מהתיבה 'מחצית', כי ב'חמתי', אותיות מ"ת קרובות זו לזו ואותיות ח"י רחוקות זו מזו. ואילולי השיב פנחס את 'חמתי', לא היתה תקומה לישראל. הנה כי כן, במעשה הצדקה שלו, הפך פנחס את 'חמתי' ל'מחצית' והצילם ממוות לחיים. (דברי אליהו בשם הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע)

"בקנאו את קנאתי בתוכם" (כה, יא)

רש"י: "בקנאו את קנאתי - בנקמו את נקמתי, בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף".
מה הפירוש "הקצף שהיה לי לקצוף", האם קצף הקב"ה על ישראל או לא?
אלא, שבהפטרות הפרשה הקודמת אומר הקב"ה (מיכה ו, ה): "עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור למען דעת צדקות ה'", ופירש רש"י (שם): "ומה ענה אותו בלעם בן בעור - מה אזעום לא זעם ה', שלא כעסתי כל אותן הימים".
שהרי בלעם רצה לכוון לאותם רגעים שבהם הקב"ה יכעס על ישראל, ובהם לומר "כלם", אולם מאחר שהקב"ה לא כעס בכל הימים הללו לא הצליח לעשות זאת. זוהי הכוונה כאן "בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף", פנחס קינא את קנאת ה' על הקצף שהיה צריך לקצוף ולא יכול לעשות זאת, משום רצונו של בלעם לקלל את העם!

"הנני נותן לו את בריתי שלום" (כה, יב)

כשבא זמרי לפני משה יחד עם המדינית והקניטו בשאלה מדוע אסור לו להיות עמה, נתעלמה הלכה ממושה, בא פנחס, הזכירה

"פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" (כה, יא)

וברש"י: "לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן".
כתב בספר "על התורה": כך דרכם של הולכי רכיל מאז ומעולם, שעה שאין בפיהם דבר לטעון נגד האיש עצמו, ואינם מוצאים בו כל פסול וחסא, באים הם ומחטטים בייחוסו, במשפחתו, נתפסים לזקנו "שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה". (במשנת הפרשה)

"פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" (כה, יא)

"לפי שהיו השבטים מבזים אותו הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מישראל לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן" (רש"י).
צריך להבין, איך ייתכן שהשבטים ביזו את פנחס, הלא היתה מגפה נוראה בה מתו עשרים וארבעה אלף וראו בחוש שהוא עצר את המגפה, והקב"ה מעיד בו שהשיב את חמתו ושהוא זה שעצר את המגפה וקיבל בשכרה ברית שלום, האין בזה ראייה מספקת שהיה מעשה זה נובע ממוניעים טהורים ומוזככים, מה צורך יש עדיין ליחסו אחר אהרן ואיך ייתכן שבמקום להעלות אותו על נס, ידונו ממה בדיוק נבע מעשהו?
מכאן ניתן לראות, נוראות כוחות הנפש, שהאדם מסוגל לקבל טובה כה גדולה ממישהו ובמקום להכיר לו טובה, יצליח למצוא דברים צדדיים במעשהו ולבזותו על כך, גם אם יקבל אישור מהקב"ה עצמו על טוהר מעשיו של פנחס לא יהיה זה מספיק, וכדי להוציא מלבם חייבים עדות ברורה - בן אלעזר בן אהרן הכהן.
בנותן ענין להוסיף דבר חידוד שהיה מרגלא בפומיה של אדמו"ר ה"דברי יואל" מסאטמר זצ"ל על המשנה (אבות ריש פ"ו) "רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה" וכו', והמשנה עולה מדרגה לדרגה עד שמונה את מעלתו של אותו אדם שנעשה צדיק וחסיד אהוב ורע, ומגלין לו רזי תורה וכו' וכו' ומוחל על עלבונו, הרי שגם אדם שיזכה למדרגות כה רמות ונשגבות עדיין מטיחים בו עלבונות, עד שצריך להגיע למדה זו של מוחל על עלבונו. וכמו שמצינו שחשדו למשה רבינו באשת איש, והכהן הגדול בכניסתו לפני ולפנים ביום הקדוש נצרך להיכנס בבגד בלי כיסים וקפלים בכדי שלא יתלו בו שלקה בחמדת ממון ולקח משם ממון.
(לתתך עליון - קול התורה גיליון נ"ג)

ישראל ניסן בן שושנה ני"ו
פייגא לאה בת רחל שרה תחי'
להצלחה ברו"ג ולזש"ק

לעי"נ הרה"צ
פנחס בן ר' בנימין ביינוש
רוזנבוים צוק"ל - כ"ו בניסן

הבה"ח מרדכי בן פערל ני"ו
להצלחה בתוי"ש

ליקוטים נפלאים פרשת פנחס

ישראל, לכן אני רוצה מגרש. בוודאי כולם יצחקו עלי, וכי בגלל ארץ ישראל אני רוצה את המגרש? אני רוצה מיליונים... כיצד אפשר, אם כן, להוכיח כי בנות צלפחד חבבו את הארץ מבקשתן: "תנה לנו אחוזה". היכן כתוב כאן שהן מחבבות את הארץ, אולי הן רצו נחלה כדי שיהיה להן רכוש ממוני? אומר לכם תירוצן, פלאי פלאים. הרי למנשה היו שני חלקים בירושלם הארץ, חלק אחד בארץ ישראל וחלק נוסף בעבר הירדן, אולם בנות צלפחד ביקשו דווקא לקבל את חלקן בארץ ישראל, מכאן שהן חיבבו את הארץ. (יחי ראובן)

ובשם ה"אמרי אמת": אביהן מת ארבעים שנה קדם לכן, והשאיר תשעים חמורים נושאים כל טוב. ובכל זאת, עד עתה לא שמענו שביקשו בנות צלפחד לרשת אותו. רק כעת, כשעמדו לפני הכניסה לארץ ישראל, ביקשו בנות צלפחד לקבל נחלה בארץ. הן לא חיבבו אפוא את השווי הממוני של הקרקעות, אלא את ארץ ישראל, ולכן ביקשו נחלה בה.

"ויקרב משה את משפטן לפני ד'" (כו, ה)

נחלת ארץ ישראל תלויה בשמירת שבת, כמו שאחז"ל: כל השומר שבת כהלכתו נותנים לו נחלה בלי מצרים, הרי ממילא משמע שהמחלל את השבת מאבד את נחלתו. והנה חז"ל אמרו: מקושש - זה צלפחד, אם כן מחלל שבת היה, ואיבד את נחלתו, וטענתן לא היתה טענה בכלל, ברם, מאידך מציינו גם דעה האומרת: מקושש לשם שמים נתכוון, ואם כן לא איבד את נחלתו, לפיכך ויקרב משה את משפטן לפני ד', שהוא יודע מחשבות וכוונות של צלפחד גלויה לפניו, אם היתה לשם שמים אם לאו, ממילא יוכל להכריע אם מגיעה לו נחלה בארץ ישראל אם לא. (אהל תורה)

"את קרבני לחמי וגו' תשמרו להקריב לי

במועדו" (כה, ב)

בזמן שאין ביהמ"ק ואין עבודת הקרבנות, העבודה היא להשתוקק ולצפות לך, ואז יהיה חשוב כאילו הקרבנו כל הקרבנות במקומם ובמועדם וכהלכתם, וזהו "תשמרו להקריב לי" כלשון "ואבי שמר' את הדבר" שהיה ממתין ומצפה מתי יהיה, כן תשמרו ותצפו בהשתוקקות "מתי יבנה" ונזכה להקרבת הקרבנות. (שפת אמת)

"ועניתם את נפשותיכם" (כט, ז)

הגאון ר' יוסף בער מבריסק היה מקדים להתפלל ערבית במוצאי יום כיפור מיד בצאת הכוכבים, שאלו למדן אחד הרי מפורש בהלכה שצריך להמתין "עד שיצא הספק מלבנו" (או"ח הל' שבת רצ"ג). ענהו ר' יוסף בער: "עד שיצא הספק מלבנו" אמרו, אבל לא "עד שיצא לבו מהספק". (במשנת הפרשה)

וביצע את קיומה: "הבועל ארמית קנאים פוגעים בו". על מעשה זה שעשה פנחס בעוז רוח ובלי מורא ניתנה הכהונה לו ולדורותיו לעולם. אומר המדרש: "בדין הוא שייטול שכרו לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום" כבר בעולם הזה קיבל פנחס שכרו על עשיית מצוה זו.

והשאלה ידועה: הרי לא מקבלים שכר מצוה בעולם הזה, ואיך קיבל זאת פנחס? טרם שנידרש לתירוץ יש להקדים שני סיפורים המובאים בתלמוד, בשניהם מופיע אליהו הנביא (שלדעת חלק מחז"ל "פנחס הוא אליהו").

רבה בר אבואה סח לאליהו על מצבו הכלכלי הקשה שבשלו מתקשה הוא ללמוד תורה כיאות. נטלו אליהו לגן עדן והראה לו עלים שנשרו על הרצפה, "גחן ולקט מאלו" הורה לו אליהו. לאחר שמילא רבה את גלימתו מהעלים, שמע בת קול שאומרת: "מי הוא שאוכל עולמו בחייו כרבה בר אבואה?" מיד זרק הכל לרצפה ואליהו החזירו למקומו. מסיימת הגמרא שמהריח שנקלט בבגדו מעלים אלו קיבל רבה י"ב אלף זהובים! אך לא נהנה מהם בעצמו, אלא הקדישם לחתונת בנו (בבא מציעא קיד:).

לעומת זאת מציינו במסכת קידושין (נו.) שרב כהנא עסק לפרנסתו ברוכלות וסבב בעיירות. באחד הימים תבעתו מטרוניתא (אשת שר גוי) לדבר עבירה, אמר לה שהוא זקוק לנקביו ומיד לאחר מכן יצא אליה כבקשתה. מיד כשנסגרה מאחוריו דלת החדר קפץ רב כהנא מהחלון... נעשה לו נס והגיע אליהו להצילו. שאלו אליהו: מדוע הטרחת אותי להגיע ממרחק ד' מאות פרסה כדי להצילך? ענה רב כהנא: מה אעשה שהעניות הביאה אותי למצב זה? מיד העניק לו אליהו כלי מלא דינרי זהב למחייטו.

ושואלים המפרשים: מדוע רבה בר אבואה לא נהנה מהדינרים שקיבל מאליהו ואילו רב כהנא כן? ותירצו: רבה בר אבואה לא נדרש למסירות נפש כדי לקבל את הכסף. לעומתו רב כהנא שהסכים למסור נפשו למיתה "בדין הוא שייטול שכרו". זהו התירוץ גם לגבי פנחס, כיון שהסכים למסור עצמו למיתה, שהרי יכל זמרי או אחד מבני שבטו להורגו, לכך זכה וקיבל שכרו בעולם הזה הוא וזרעו אחריו. (במחשבה תחילה)

"ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן

מכיר בן מנשה למשפחות מנשה בן יוסף"

(כו, א)

רש"י הקדוש שואל מדוע הוזכר בייחוסן של בנות צלפחד: "למשפחות מנשה בן יוסף", והרי כבר נאמר כי צלפחד היה "בן מנשה", ויודעים אנו כי מנשה היה בן יוסף. מתרץ רש"י: "אלא לומר לך: יוסף חיבב את הארץ שנאמר "והעליתם את עצמותי", ובנותיו חיבבו את הארץ, שנאמר: "תנה לנו אחוזה". יורשה נא לי לשאול שאלה: אני מבקש לקבל מגרש גדול בצפון תל אביב. מגרש ששווה מיליוני שקלים. שואלים אותי: מדוע אתה רוצה את המגרש הזה? ואני משיב: אני אוהב את ארץ